

REGION SYDDANMARKS MOBILITETSPULJE 2019

UDVIKLING AF KNUDEPUNKTSKONCEPT

7. august 2019

RESUMÉ

FynBus ønsker at sætte fokus på udvikling af et knudepunktskoncept for bustrafikkens infrastruktur – stationer, terminaler, knudepunkter og stoppesteder, for herigennem at sikre en problemløs overgang mellem forskellige mobilitetsformer og på denne måde skabe flest mulige passagerer i den kollektive trafik på Fyn.

Stoppesteder og knudepunkter er vigtige informations- og opholdssteder for FynBus' kunder. Derfor er en rimelig høj standard i anlæg og trafikinformation vigtige elementer i FynBus' strategi om, at det skal være nemt at rejse med bussen.

Projektet skal skabe viden om den ideelle indretning af et knudepunkt.

Projektet vil sætte fokus på det fysiske udstyr på knudepunktet og på den tilgængelighed kunden oplever i forhold til adgang og trafikinformation.

BAGGRUND

Den kollektive transport er en del af den samlede syddanske mobilitetsløsning, hvor bus, tog og andre kollektive transportformer spiller en væsentlig rolle i at sikre alle syddanskere et effektivt transporttilbud.

Til fortsat udvikling af god kollektiv mobilitet i Syddanmark har regionsrådet i budgetaftalen for 2019 derfor besluttet, at *"afsætte yderligere 2,0 mio. kr. årligt i 2019 og 2020 i en central innovationspulje ... til bl.a. udvikling og anvendelse af de teknologiske muligheder for at optimere trafikbetjeningen samt nem planlægning af en sammenhængende rejse på tværs af transportformer"*.

Puljemidlerne kan søges af Fynbus og Sydtrafik.

Puljen skal understøtte trafikselskabernes fortsatte arbejde med at udvikle og optimere den kollektive transport i Syddanmark.

RAMMER FOR ARBEJDE MED MOBILITET I FYNBUS

FynBus arbejder inden for rammerne af:

- Den Syddanske vision for kollektiv trafik
- Trafikplan 2018-2021
- Strategi og handlingsplan for 2018-20

Den syddanske vision for kollektiv trafik er udviklet i et samarbejde mellem trafikselskaberne og Region Syddanmark.

MOBILITET OG TRANSPORTVANER

Den syddanske vision peger blandt andet på at den kollektive trafik skal:

- Indgå naturligt i borgernes valg af transportform
- Udvikles, med nye tiltag, for at skabe størst mulig mobilitet

Heri ligger, at borgerne i højere grad skal få øjnene op for den kollektive trafik, og at et virkemiddel hertil skal være innovation af nye løsninger og tilbud.

FynBus arbejder ud fra en målsætning om at ”det skal være nemt” at rejse med bussen, for på den måde at medvirke til, at borgerne i højere grad får øjnene op for den kollektive trafik.

Klimapolitik er på dagsordenen i disse år og her spiller behovet for at ændre danskernes transportvaner en stor rolle, men ifølge en ny rapport fra Landbrug og fødevarer fra 2019 er kun 3% af de adspurgte villige til at ændre transportvaner for at mindske miljøbelastningen.

Der skal derfor andre argumenter til.

FynBus vurderer på denne baggrund, at det overordnede mål om ”mest for flest”, hvor de økonomiske ressourcer prioriteres i forhold til de mest trafikerede rejserelationer, vil medvirke til at skabe en bedre kollektiv trafikløsning og dermed et alternativ til privatbilismen.

Samlet set handler mobiliteten derfor i høj grad om:

- Et højfrekvent regionalt busnet,
- Regionale køreplaner der også giver et relevant tilbud tidligt om morgenen, om aftenen og i weekenden,
- At kunderne kan stole på at busserne er rettidige
- At det er nemt at tage bussen

Disse elementer indgår i FynBus's strategi- og handlingsplan for 2018-20.

DEN SAMLEDE REJSE

Klaus Bondam, Direktør i Cyklistforbundet, udtaler i debatindlæg på Altinget.dk d. 12. juni 2019:

”fremtidens rejse fra A til B ikke længere bliver en rejse med sammen transportmiddel, men en rejse, der består af forskellige transportmidler afhængig af, hvad der er mest effektivt og bæredygtigt på den givne strækning. Det siger sig selv, at ny teknologi – og udviklingen af denne – her spiller en central rolle”

Udover at skabe et optimeret kollektivt trafiktilbud, handler mobilitet derfor også om at gøre det muligt, at borgerne kan koble sig op på det samlede trafiksystem.

Den syddanske vision har som mål, at der i ”landdistrikterne skal være et velfungerende kollektiv mobilitetstilbud, som understøtter bosætning, vækst og udvikling”, hvor tilbuddet skal være en optimal kombination mellem behovsstyret trafik og busruter”.

De regionale ruter skal ses som et trafiksystem, der forbinder boliger, arbejdsplader og handelscentre ad de primære transportveje, og er baseret på princippet om ”mest for flest”.

Hver regional rute, eller nærmere hvert regionalt stoppested, har et opland for potentielle kunder.

FynBus har, i samarbejde med Assens Kommune, Region Syddanmark og Trafikstyrelsen i 2016-17 gennemført et projekt, der skulle reducere rejsetiden fra hjem til uddannelsesinstitution, målrettet de uddannelsessøgende til ungdomsuddannelser som bor i de tyndt befolkede områder, bl.a. ved

- indførelse af uddannelsesruter som køre direkte til uddannelsesinstitutionerne,
- at Assens Kommune indførte en Telependler-ordning¹, som gjorde det muligt for uddannelsessøgende at blive hentet på hjemadressen og transporteret til udvalgte stoppesteder

Tele-Pendlerordninger blev efterfølgende indført i ca. halvdelen af de fynske kommuner².

Den nuværende Tele-Pendler og dele af Tele-Taxikørslen forventes afløst af PLUS-tur fra januar 2020, som dog også vil være et tilbud om at blive transporteret first/last mile ved opkobling til det etablerede kollektive system.

Hvis koblingen mellem PLUS-tur og resten af det kollektive trafiksystem skal blive en succes, herunder koblingen til de regionale ruter, er der behov for etablering eller udbygning af centrale knudepunkter på Fyn. Knudepunkterne skal gøre det nemt og bekvemt at benytte den kollektive trafik.

MOBILITET PÅ LANDSPLAN

FynBus er, som de øvrige trafikselskaber, medejer af Rejseplanen A/S og Rejsekort A/S. Begge selskaber har som hovedformål at gøre det lettere at benytte den kollektive trafik, og til sammen udgør de to løsninger det eneste landsdækkende IT-baserede system i verden. Selskaberne er lagt sammen pr. 1. juli 2019, med det primære formål at videreudvikle en samlet IT-plattform for rejseplanlægning og salg af rejser på tværs af transportmidler. FynBus planlægger ud fra en kombination af følgende mobilitetsformer de kommende år:

- Bus
- Plustur/Flextur
- Taxi
- Samkørsel
- Delebiler

---

¹ En fast aftale om at blive transporteret first mile/last mile ved afhentning med taxa på hjemmeadresse og transporteret til nærmeste knudepunkt, hvorfra det er muligt at komme videre med bus eller tog og/eller fra bus eller tog til den endelige destination. Ordningen er ophørt i Assens med udgangen af 2018.

² Findes i dag i Kerteminde, Nyborg, Nordfyn, Svendborg og Faaborg-Midtfyn Kommune.

Figur: Oversigt over mobilitetsformer der kan bindes sammen med Rejseplanen og Rejsekort

En god sammenhæng mellem disse mobilitetsformer kræver en god fysisk infrastruktur.

FOKUS PÅ STOPPESTEDER OG KNUDEPUNKTER

Forventningen er, at de fleste passagerer i det kollektive trafiksystem, skal stige om mellem forskellige mobilitetsformer på et tidspunkt under den samlede rejse.

At skabe gode omstigningsmuligheder er derfor alfa og omega for at sikre en god kundeoplevelse samt at fastholde og udbygge antallet af passagerer i den kollektive trafik. Herunder spiller både information og de fysiske forhold i skiftesituationen en stor rolle.

FynBus har ved flere tidligere lejligheder arbejdet med udviklingen af stoppesteder og knudepunkter. Herunder bl.a.:

- Projektet *Bedre stoppesteder på Fyn og Øerne* gennemført af FynBus og IMAGITA Kommunikation med støtte fra Trafikstyrelsens Passagerpulje. Projektet indebar bl.a. en kortlægning af eksisterende stoppesteder på Fyn og anbefalinger til opgradering og tilpasning af infrastruktur og trafikinformation (2011).
- Modernisering af den digitale og analoge skiltning på Odense Banegård Center med udgangspunkt i et landsdækkende TUS-design for digital skiltning og trafikinformation (2015).
- Projekt omkring opførelse af forsøgsstoppesteder i Assens Kommune med tilskud fra Trafikstyrelsen (2016).
- FynBus bestyrelsesbeslutning vedrørende en klassifikation af stoppesteder (2016)
- Projektkonkurrence i samarbejde med SDU, hvor vinderopgaven var et design af de ideelle stoppesteder (2017).
- I budget 2018 afsatte FynBus's bestyrelse 2 mio. kr. til modernisering af digital trafikinformation på OBC, Nyborg og Middelfart Stationer. Trafikstyrelsen gav et tilskud på det tilsvarende beløb.
- FynBus's bestyrelse afsatte 1 mio. kr. om året i 2019, 2020 og 2021 til forbedret digital trafikinformation på andre knudepunkter og stoppesteder på Fyn.

FynBus har på den baggrund i Strategi- og Handlingsplanen for 2018-20 et projekt under overskriften "Stoppesteder og Knudepunkter":

"Det skal være nemt at finde ud af, fx hvornår bussen kører og hvor den kører hen. Der skal tages stilling til, hvordan stoppesteder og knudepunkter skal indrettes mest hensigtsmæssigt i forhold til ventefaciliteter og trafikinformation"

PROJEKT STOPPESTEDER OG KNUDEPUNKTER

Indretningen af busstoppestederne på Fyn skal svare til den faktiske anvendelse af stoppestedet, til det langsigtede passagerpotentiale i området og til det eventuelle skift af transportmiddel, der sker ved stoppestedet (fx cykel til bus eller bil til bus).

Indretningen af det enkelte stoppested har baggrund i en samlet gennemgang og klassificering af alle stoppesteder efter brug. Desuden er ambitionen at synliggøre stoppestedsfaciliteterne via Rejseplanen, således at kunderne kan se, hvilke mobilitetstilbud der er ved rejsemålet.

Et delmål med registrering og klassifikation af stoppestederne er at danne en base for at arbejde med ensartethed/ standardisering af stoppestedernes design og fysiske indretning.

Konkret skal der udarbejdes et stoppestedskoncept med et tilhørende udstyrs katalog, hvorfra der kan vælges produkter, der passer til stoppestedets klassifikation. Idet der må påregnes et beskedent aftræk af stoppestedsudstyr fra de fynske kommuner, vil det give god mening at gå sammen med andre trafikelskaber i fælles udbud. Dette kræver, at der opnås enighed om vilkårene herfor. Målet er volumen, herunder at handle efter devisen, jo smallere produktlinje des bedre leverancevilkår.

I opgaveløsningen arbejdes videre med et tidligere oplæg vedrørende klassifikation af stoppesteder på Fyn forelagt FynBus' bestyrelse d. 8. december 2016. Dette oplæg/koncept afpudses og opdateres i henhold til aktuelle behov, ønsker og tekniske muligheder indenfor dagens mobilitet.

Projektet gennemføres i samarbejde med Byregion Fyn, hvor der udarbejdes en fælles standard for forskellige kategorier af stoppesteder. Dette arbejde lægger rammerne, og kommunerne kan, ud fra en fælles indkøbsaftale indkøbe udstyr til stoppestederne i det omfang og i det tempo som den enkelte kommune ønsker.

STØRRE KNUDEPUNKTER (ANSØGNING)

FynBus vil, i forlængelse af det beskrevne strategiprojekt ansøge Region Syddanmark om 2 mio. kr. til udvikling af udvalgte knudepunkter baseret på knudepunktskonceptet.

Knudepunktet skal som udgangspunkt opfylde følgende basiskriterier:

1. Knudepunktet skal ligge i et befolket område med bus og/eller togforbindelser
2. Der skal være et befolket opland i en radius på 7 km, hvor antallet af erhvervs- og uddannelsespendlere udgør et potentiale for at benytte den kollektive trafik (regionalbusser og/eller tog)

Udvælgelse af forsøgsknudepunktet vil blive afdækket i projektet, men følgende knudepunkter opfylder i udgangspunktet kriterierne for knudepunkter:

1. Nr. Aaby (station)	9. Gudme
2. Aarup (station)	10. Ørbæk
3. Tommerup (station)	11. Ferritslev
4. Glamsbjerg	12. Ullerslev
5. Broby	13. Otterup
6. Vester Skerninge	14. Søndersø
7. Kværndrup (Station)	15. Hårslev
8. Ringe (station)	

Grundtanken bag et knudepunkt er, at fysisk markering, sikkerhed samt information om det kollektive trafiksystem er vigtige parametre.

Det betyder helt konkret, at:

- Kunden skal kunne vente på bussen i trygge og venlige omgivelser, beskyttet mod klimaet.
- Der skal være tilstrækkelig trafikinformation
- Overgang mellem de forskellige transportformer skal være uhindret og nem
- Det skal være muligt at komme på et rent og pænt toilet
- Cykler skal være beskyttet mod tyveri og hærværk
- Det skal være muligt at parkere hele dagen, uden afgift

Knudepunktet skal så vidt muligt indeholde følgende tekniske specifikationer:

1. Aflåselig ventesal eller vindtæt skur med belysning (evt. solcelle) og bænke
2. Aflåseligt toilet
3. Aflåseligt cykelskur (se evt. eksempler i Bilag A)
4. Digital trafikinformation
5. Nødvendig analog information
6. Flisebelagte arealer
7. Dagsparkering for biler (aflåselig/bom)

De aflåste døre og bom til bilparkering skal kunne åbnes med et gyldigt rejsekort og/eller en QR-kode fra en autoriseret mobilapp (rejsehjemmel til bus eller tog).

FORMÅL

Med henblik på at gøre den kollektive bustrafik mere attraktiv for nuværende og potentielle kunder, samt understøtte og videreudvikle den kollektive trafiks brand på Fyn og øerne, er det indeholdt i opgaven:

1. at udvikle et koncept for fysisk indretning af knudepunkter
2. at generere viden om kundens oplevelse af den kollektive trafik ved optimering af den fysiske indretning på udvalgte omstignings-knudepunkter

SUCCESKRITERIER

Projektets succeskriterier er, at skabe:

1. et vidensgrundlag, som efterfølgende kan anvende ved opgradering af andre knudepunkter på Fyn
2. en bedre tilgængelighed for kunderne til information og skiftemuligheder mellem transportformer
3. en højere kundetilfredshed som følge af forbedringer på udvalgte knudepunkter

FINANSIERING

FynBus forslå følgende fordeling af finansiering af projektet:

FynBus og Region Syddanmark vil i fællesskab finansiere:

- Digital trafikinformation
- Bygninger (cykelparkering og lign., se evt. bilag A)
- Låsesystemer
- Markedsføring og kampagner

Kommunen finansierer:

- Belægning
- Drift og vedligehold

PROJEKTORGANISERING

FynBus udpeger en projektleder.

Der nedsættes en styregruppe med repræsentanter fra Region Syddanmark, kommune og FynBus, og en projektgruppe.

TIDSPLAN

Projektet igangsættes ultimo 2019 og forventes tilendebragt i løbet af 2020.

BILAG A

